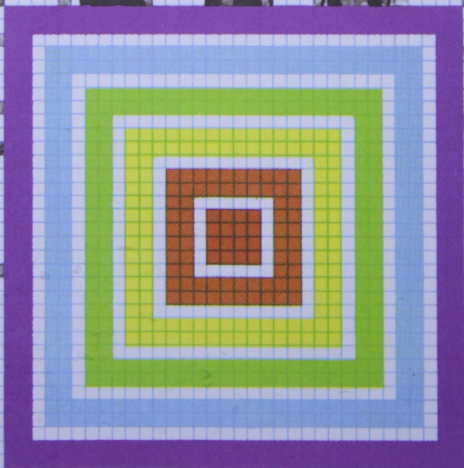
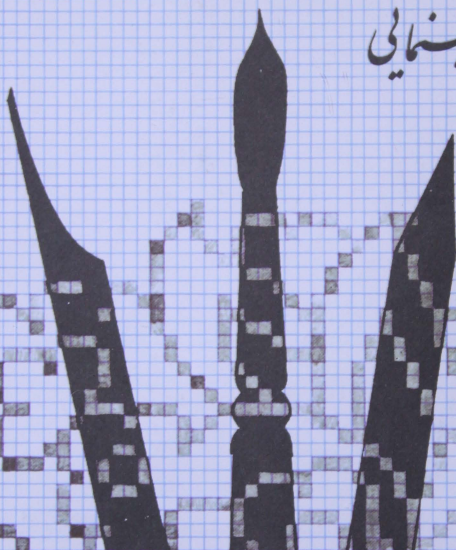

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش پرورش
تیرم و نور ماه سن ۱۳۸۳

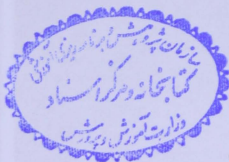
آموزش هنر

دوم آهنگی

۲۴۴۴۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آموزش هنر

سال دوم دوره راهنمایی تحصیلی

مرحله دوم تعلیمات عمومی

۶۶۶۶۶

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتابهای درسی

نام کتاب : آموزش هنر دهم راهنمایی - ۱۲۳

مؤلفان : محمدمهدی هراتی، محمدعلی کشاورز، جعفر بوررهنما، یدالله درخشانی و هادی حاجی‌آقاجانی

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل چاپ و توزیع کتابهای درسی

تهران: خیابان ایران‌شهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت: www.chap.sch.ir

صفحه‌آرا و طراح جلد : محمدعلی کشاورز

ناشر : شرکت چاپ و نشر کتابهای درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروبخش)

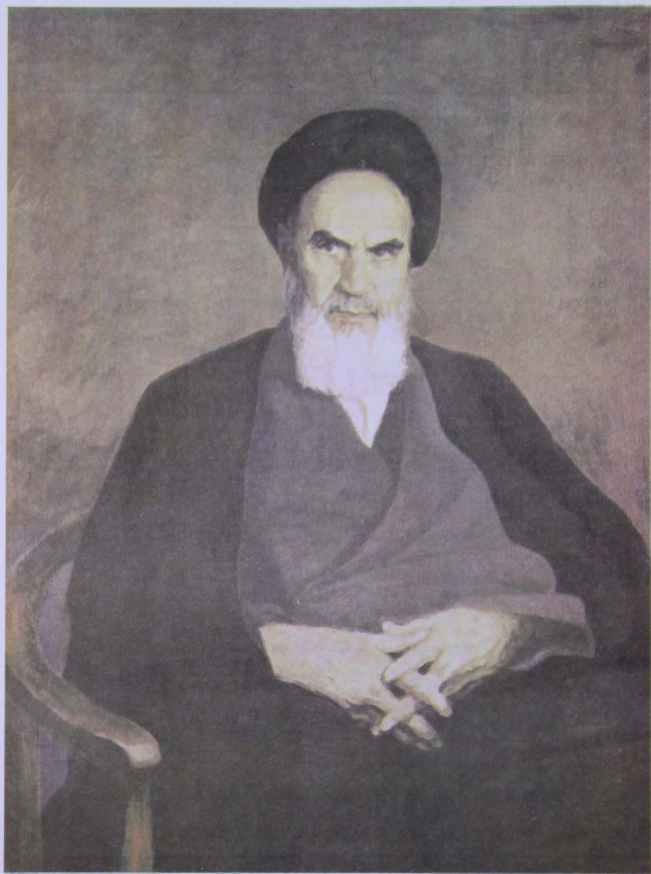
تلفن: ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۳۷۵۱۵-۱۳۹

چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتابهای درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار: ۱۳۹۱

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۹۶۴-۰۵-۰۰۴۱-۰ ISBN 964-05-0041-0

اثر استاد کیخسرو خروش

هنر عبارتست از دیدن روح محبت در انسانها
امام خمینی

۶۵	۹	درس اول
۷۱	۱۳	درس دوم
۷۳	۱۷	درس سوم
۷۵	۲۰	درس چهارم
۷۸	۲۵	درس پنجم
	۲۹	درس ششم
	۳۴	درس هفتم
	۴۰	درس هشتم
	۴۴	درس نهم
	۴۸	درس دهم
	۵۱	درس یازدهم
	۵۴	درس دوازدهم
	۵۹	درس یازدهم

معلمان محترم، صاحب نظران، دانش آموزان عزیز و اولیای آنان می توانند نظر اصلاحی خود را در باره ی مطالب

این کتاب از طریق نامه به نشانی تهران - صندوق پستی ۱۵۸۵۵/۳۶۳ - گروه درسی مربوط و یا پیام نگار (Email)

talif@talif.sch.ir / ارسال نمایند.

دفتر نامه ریزی و تایف کتاب های درسی

بسم الله الرحمن الرحيم

همکاران گرامی، معلمان عزیز:

با اعتقاد به اینکه توجه به هنر، روزه های ذوق و ابتکار را، تبدیل به درجه هایی از ابداع و ابتکار خواهد کرد؛ گروه هنر دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی، پس از بررسی و مطالعه اظهارنظرهای معلمان و گروه های آموزشی هنر و تطبیق آنها، با اصول آموزش هنر در ایران، طرح احیای فعالیتهای هنری در مدارس را به نظرخواهی گذاشت.

استقبال همکاران هنرمند و تأیید معلمان پرسابقه هنر، از این طرح و ارائه پیشنهادهای مفید دیگر، اساس کار برنامه ریزیهای جدید، قرار گرفت که از جمله مهمترین آنها، تنظیم برنامه های عملی با رعایت تناسبهای سنی کودکان و دانش آموزان در مقاطع مختلف و متناسب با شرایط اقلیمی کشور، تمهید مقدمات برای افزایش ساعات و نیز جلوگیری از پراکندگی موضوعی در این درس را می توان نام برد.

بررسیهای عمیق، نشان می دهد که آموزشهای مقدماتی و پایه اساسی این درس، در غالب کشورهای جهان، همان هنرهای تجسمی است و هیچیک از این کشورها در مراحل مقدماتی و نخستین، به آموزش و تکوین سایر رشته های هنری اقدام نکرده اند، بلکه آموزش و ادامه هر یک از انواع هنرهای مورد علاقه دانش آموزان را با تهیه امکانات کافی و معلم متخصص در ساعات فوق برنامه پیگیری کرده اند بدین لحاظ، و با توجه به اهمیت مسئله، فعالیتهای هنری مدارس ما، به دو گروه تقسیم می شود: فعالیتهای هنری انفرادی - فعالیتهای هنری گروهی.

۱ - فعالیتهای هنری انفرادی در ساعات متن برنامه برابر با متن کتاب هنر و تمرینهای مربوط به آن خواهد بود، علاوه بر متن کتابها، برنامه های اجرایی دیگری در همین زمینه تدارک دیده شده که

دستورالعمل آن، جداگانه ابلاغ می‌شود. ارزشیابی و امتحان درس هنر به صورت سؤال کتبی و بر اساس کار عملی کلاسی و در هر ثلث خواهد بود.

۲- فعالیتهای هنری گروهی شامل هنرهای نمایشی- تئاتر- سرود و آهنگهای انقلابی- روزنامه‌نگاری- عکاسی و... در قالب فعالیتهای امور تربیتی و پرورشی و زیر نظر مربی مربوط اداره می‌شود. لازم است به لحاظ ارزش و اهمیتی که هر یک از موارد فوق دارد از هم اکنون در جهت تربیت مربیان هنری متخصص و مسلط برای رشته‌های گوناگون هنر، و همکاری با مربیان پرورشی قدمهای اساسی برداشته شود.

در کتابهای جدید التالیف هنر، روش آموزش مرحله به مرحله انتخاب شده است. در این روش اصول و مبانی هنرهای تجسمی و روشهای کاربردی آنها ارائه شده و در مورد خوشنویسی نیز، به همین ترتیب عمل شده است. امید است با حوصله و دقتی که همکاران ارجمند به آن مبذول می‌فرمایند نتیجه مطلوب عاید گردد. همچنین برای آشنایی بیشتر با هویت فرهنگی و هنری خویش، برای اولین بار، همراه هر یک از مباحث، نمونه‌هایی از آثار اصیل هنری ایران و هنر اسلامی را در همان زمینه، اضافه کرده‌ایم تا فرزندان ما به گنجینه غنی هنرهای ایرانی و اسلامی توجه و دسترسی پیدا کنند. و با هنرمندانی که صمیمانه در راه اعتلای هنر متعهد و سالم گام برداشته‌اند آشنا شوند. انتظار آن داریم تا معلمان گرامی و سرگروههای آموزش هنر، هر گونه پیشنهاد، انتقاد و نظر خود را جهت رفع نواقص و تکمیل کتاب به کارشناسی گروه هنر دفتر برنامه‌ریزی و تألیف ارسال نمایند که مزید امتنان خواهد بود.

دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی

طراحی و نقاشی

دانش آموزان عزیز

در سال گذشته با طراحی و نقاشی سر و کار داشتید و میدانید که نقاشان دیگر هم سر و کار با موضوع کار خود دارند.

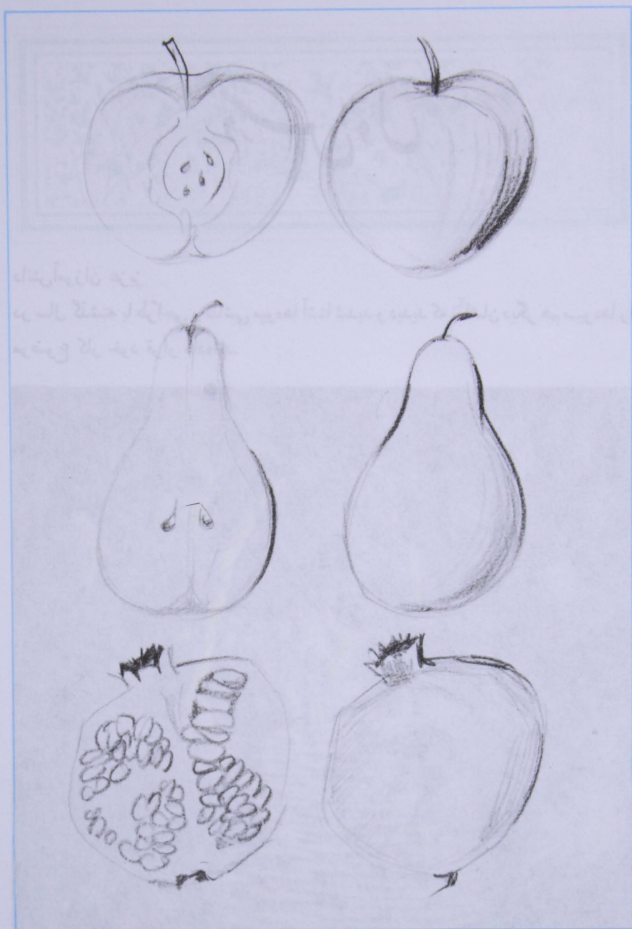
از طراحی گرافیک آموختن

درس اول

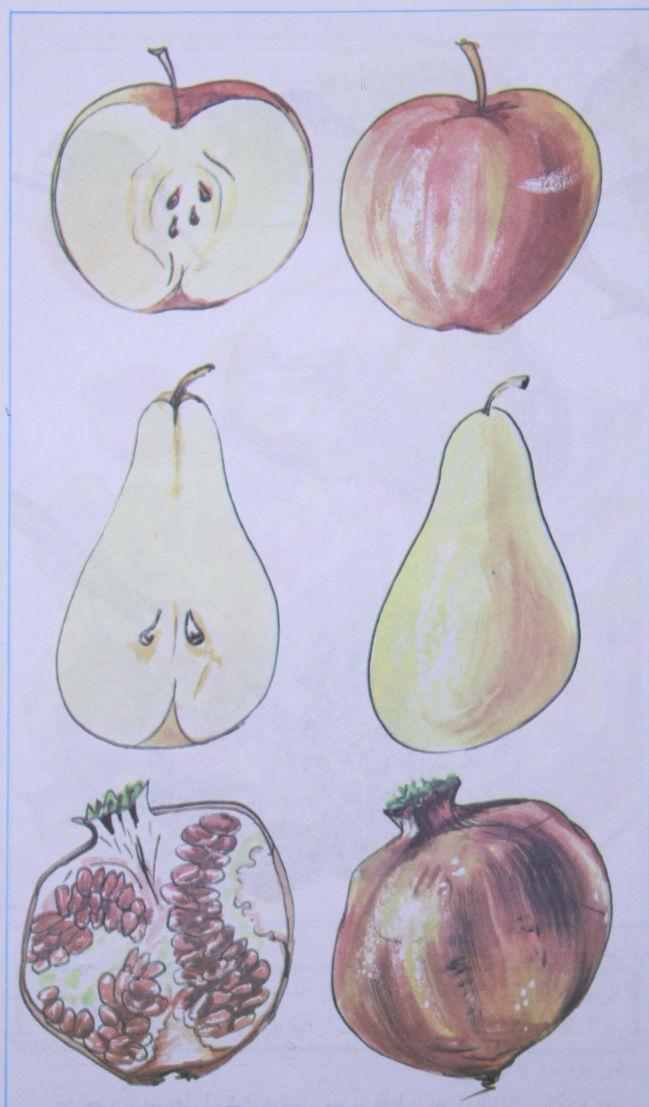
دانش آموزان عزیز
در سال گذشته با طراحی و نقاشی میوه‌ها آشنا شدید و دیدید که نقاشان دیگر هم میوه‌ها را
موضوع کار خود قرار داده‌اند.

آثر عباس کانونیان. هنرمند معاصر

بد نیست با شیوه‌ای دیگر از طراحی و نقاشی میوه‌ها نیز آشنا شویم:
 در طراحی‌های بالا، برش منظم میوه‌ها، نشان داده شده است، شما هم می‌توانید به
 این کار پردازید. از روی میوه‌های برش خورده طراحی کنید و با راهنمایی معلم هنر خود
 آنرا سایه روشن بزنید.

□ تمرین منزل

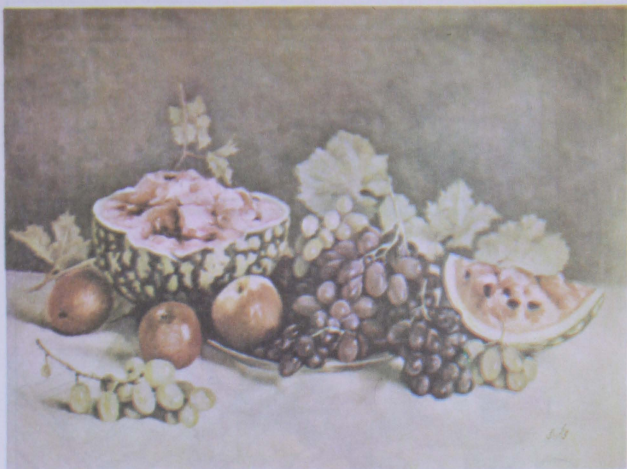
سه نمونه از میوه‌ها را برش زده و از روی آنها طراحی و نقاشی کنید.

درس دوم

به نقاشیهای بالا توجه کنید.

آیا می‌توانید بگوئید که با طراحی‌های درس گذشته چه فرقی دارند؟
 پس از اینکه تفاوت آنها را دریافتید، با دقت از آنها طراحی کنید می‌توانید آنها را سایه
 روشن بزنید و یا رنگ‌آمیزی کنید.
 به جای رنگ می‌توانید از مواد دیگری هم استفاده کنید.

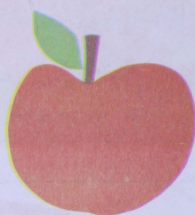

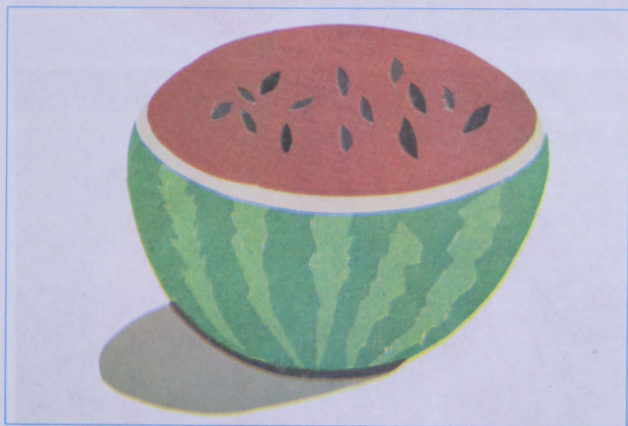
میوہ — اثر استاد علی اکبر یاسمی

طبیعت بی جان — اثر استاد علی محمد حیدریان. تاریخ اتمام اثر ۱۳۵۹ شمسی

هنرمندان با استفاده از مواد گوناگون از میوه‌ها تصویرهای مناسبی را نقاشی کرده‌اند که ذوق و سلیقه آنها را نشان می‌دهد.

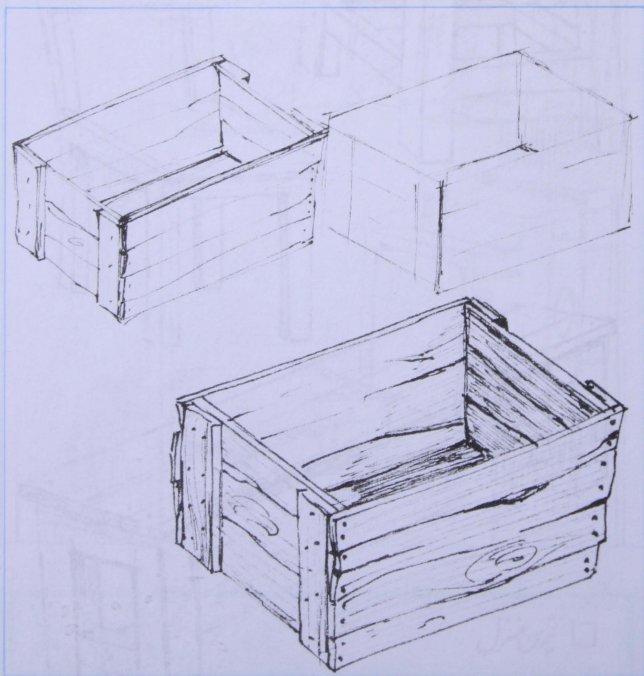
□ تیرن منزل

۱ — این برش میوه را با استفاده از کاغذ رنگی یا روزنامه و مجله، یا با پارچه، تهیه کنید.

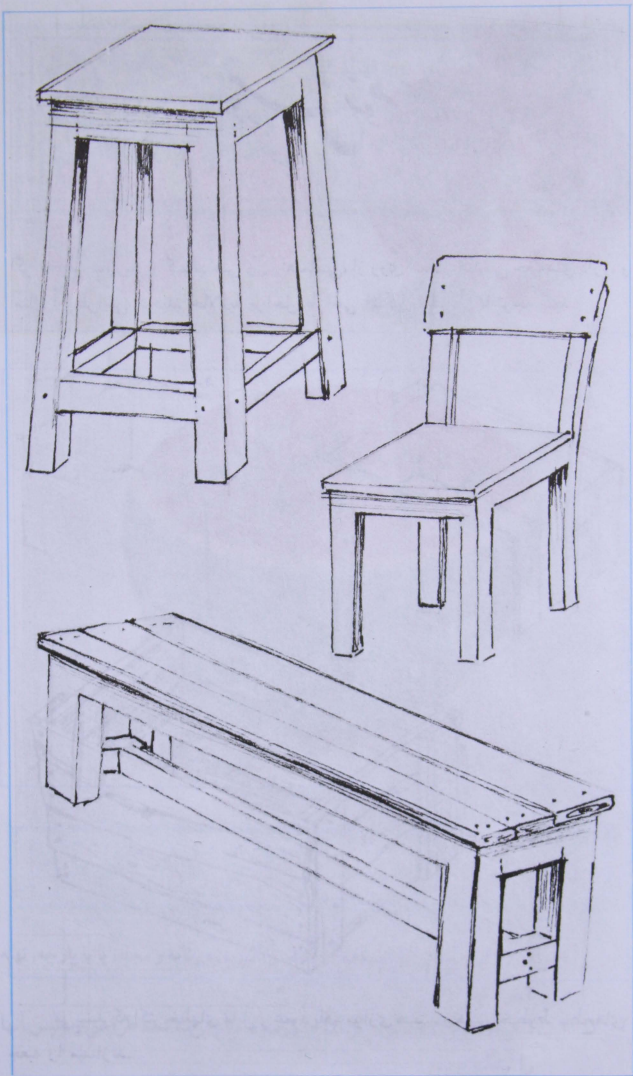
۲ — سعی کنید از روی میوه‌هایی که بصورت نامنظم بریده شده طراحی و سپس آنها را رنگ بزنید.

درس نهم

اگر بخاطر بیاورید در کتاب هنر اول راهنمایی، از روی اشکال هندسی جعبه‌های دارو، و امثال آن طراحی کردید. حالا به مراحل طراحی اشکال نظیر آن‌ها توجه کنید.

می‌بینید که اکثر خط‌های مایل و عمود باهم موازی هستند و همین خطوط سطح‌های جعبه را می‌سازند.

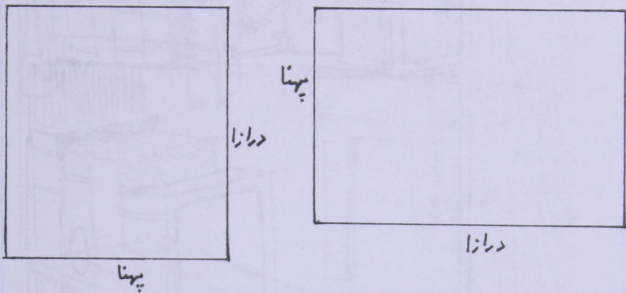

□ تیرن منزل

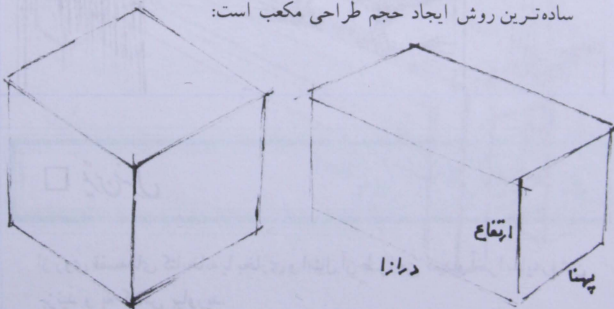
از روی قفسه‌های کتابخانه یا بخاری و امثال آن طراحی کنید و آنرا سایه‌روشن
بزنید و به کلاس بیاورید.

درس چهارم

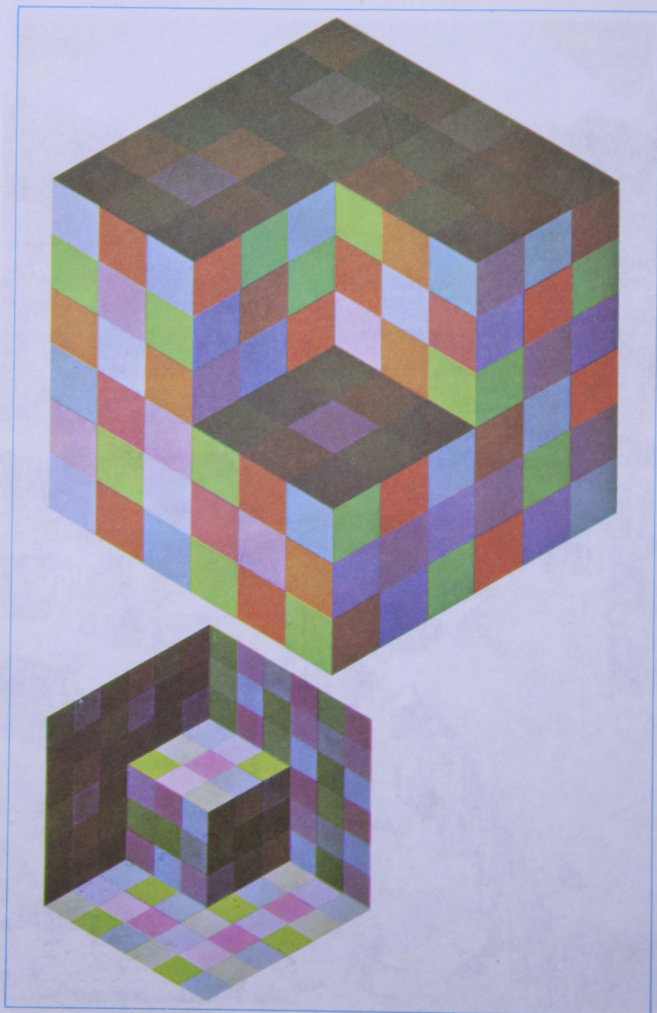
در کتاب پنجم ابتدائی، از ایجاد عمق در طراحی و نقاشی گفتگو شد حالا یکبار دیگر آنها را تجربه میکنیم:
میدانید که هر صفحه دارای دو بُعد، پهنا و درازا است.

در اجسام سه بعدی، ارتفاع نیز باین ابعاد، اضافه میشود تا ایجاد «حجم» کند.
برای نشان دادن سطح، دو بُعد و برای نشان دادن حجم سه بعد لازم است.
ساده‌ترین روش ایجاد حجم طراحی مکعب است:

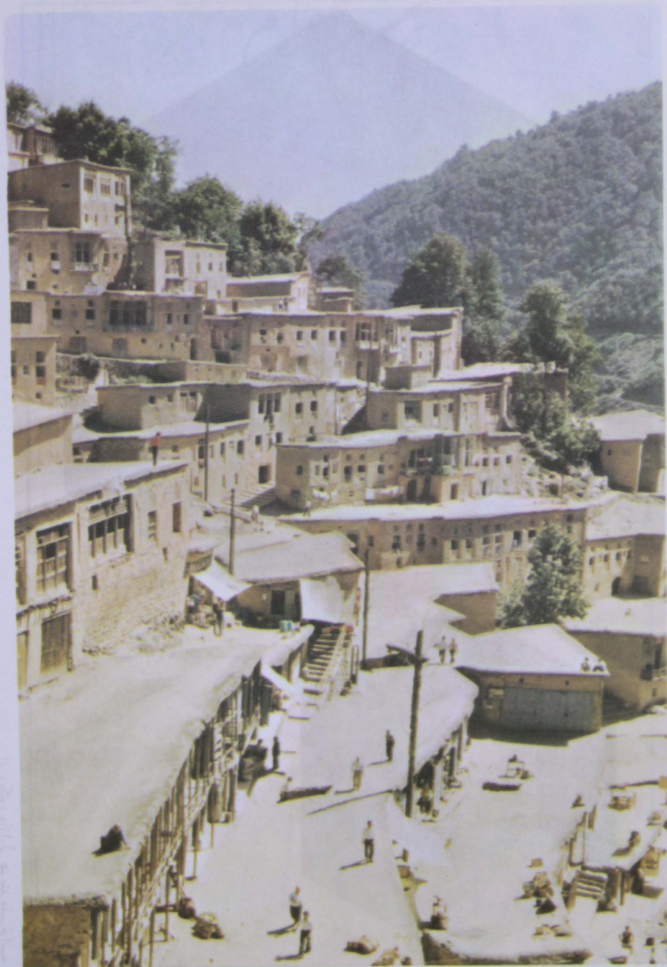
مقایسه سطح و حجم را در این اثر ویکتور وازارلی ببینید. خوب است که نمونه‌های دیگری را، نیز شما، جستجو کنید.

اثر ویکتور وازارلی هنرمند معاصر فرانسه

در تصویر زیر — خطوط و رنگهای تیره و روشن، ایجاد حجم و عمق کرده است.

منظره از شهر زیبای ماسوله — استان گیلان

در این نقاشی قدیمی که خانه کعبه و فضاهای اطراف آن را نشان می‌دهد می‌شود بین
سطح و حجم مقایسه کرد.

در این اثر، احساس دردناک هنرمندان ایرانی، از بخاک و خون کشیدن زائران خانه کعبه، در راهپیمایی براثت از مشرکین، نشان داده شده است.

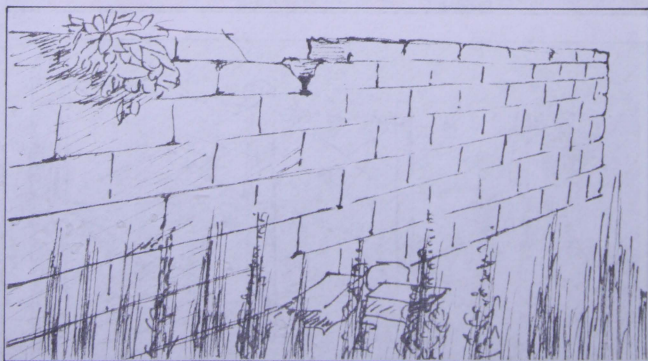
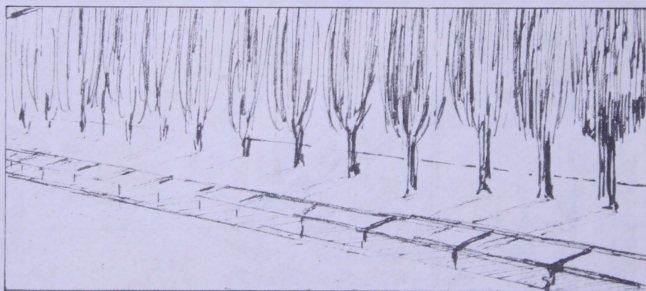
اثر حجّت شکیا هنرمند معاصر - نفر اول مسابقات بین‌المللی حرم امن

□ تمرین منزل

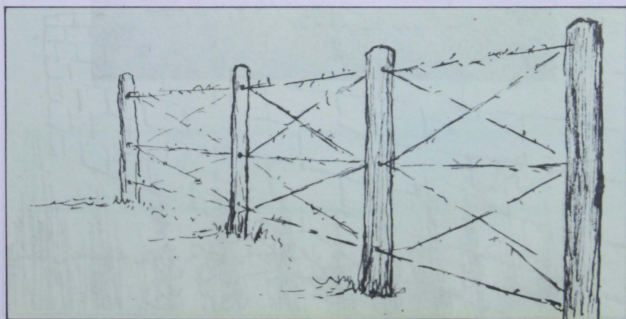
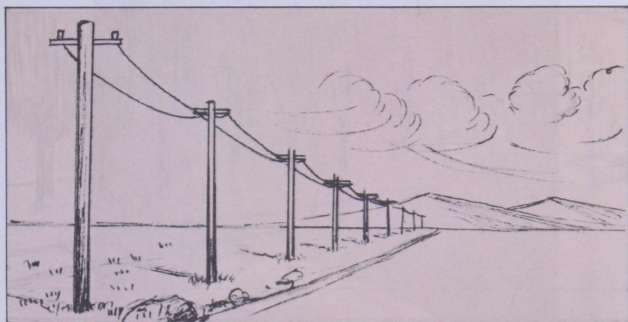
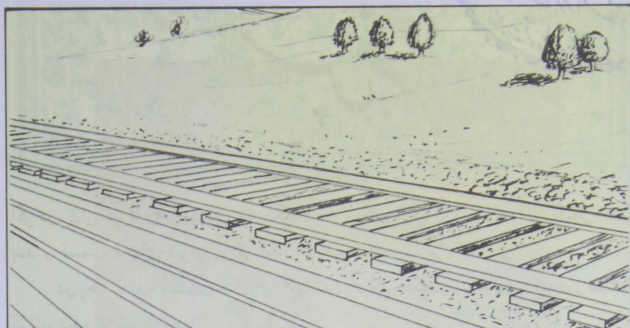
- ۱ - شکل مکعبی را طرّاحی کرده و با استفاده از خطوط موازی یا نقطه‌های متعدّد شکل سه بعدی آنرا تکمیل کنید.
- ۲ - به میل خود با یک طرّاحی و سایه‌روشن، حجم و عمق را نشان دهید.

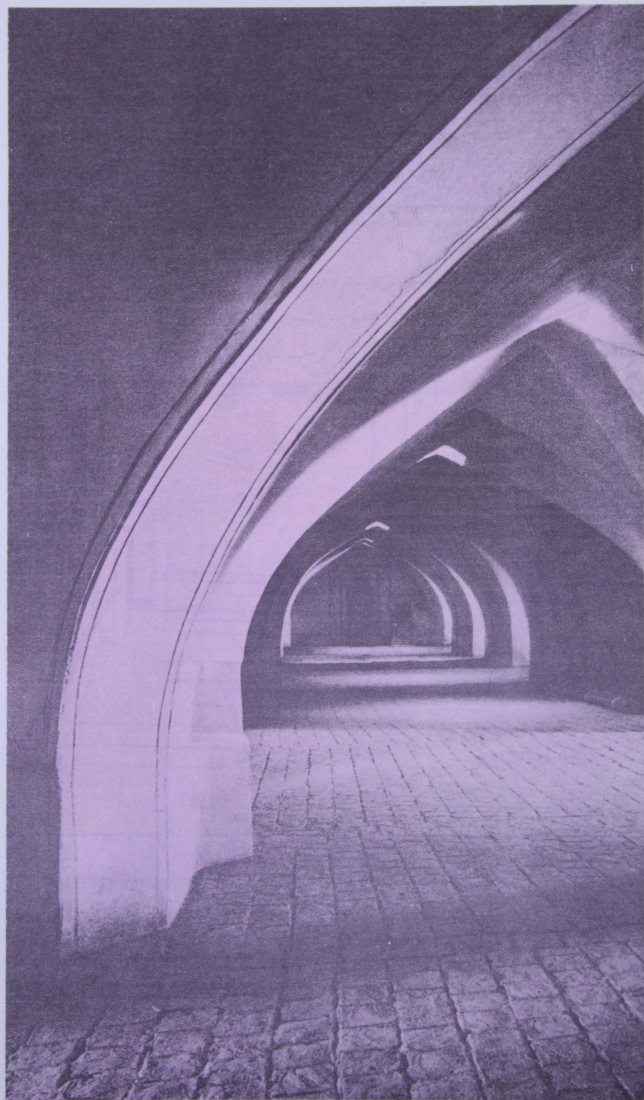
درس پنجم

اگر در کنار دیواری بایستید و به آن نگاه کنید، قسمتی از دیوار را که به ما نزدیک‌تر است بلند و قسمت انتهایی دیوار را کوتاه‌تر خواهید یافت، آیا می‌دانید چرا؟
در یک ردیف منظم درختکاری، آنها که نزدیک هستند بلند و آنها که دور هستند کوتاه، دیده می‌شوند، چرا؟

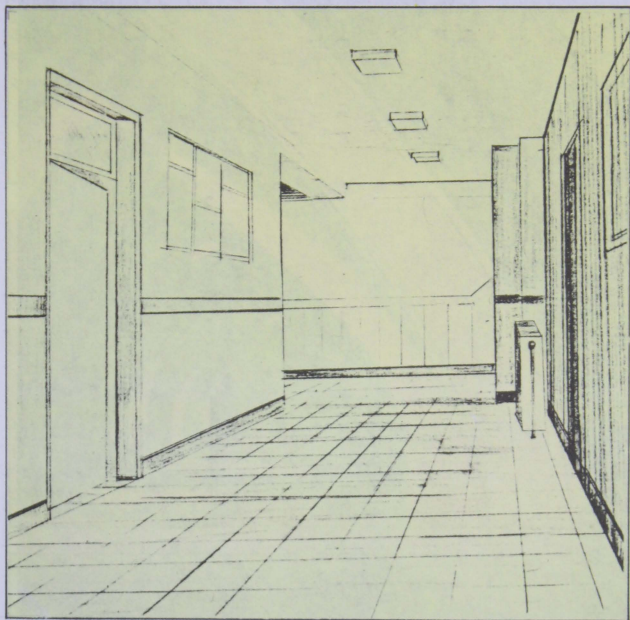
تیرهای چراغ برق و ... نیز به همین ترتیب دیده می‌شوند:

مسجد جامع اصفهان

با کمی دقت می‌توانید، دلیل «پدیده» فوق را دریابید، تصویر قسمت‌های انتهایی دیوار، درخت‌ها و ستونهای کنار جاده، که از ما دور هستند در عدسی چشمان، کوچکتر، کوتاهتر و کم رنگ‌تر منعکس می‌شوند و هرچه فاصله‌ها دور باشند اشیاء محوتر به نظر می‌آیند. برعکس هرچقدر «فاصله»ها کمتر باشد شکلها بزرگتر دیده می‌شوند. این علم را مناظر و مرایا* یا چشم‌انداز می‌گویند.

□ تمرین منزل

منظره‌ای از محیط زندگی خودتان را نقاشی کنید.

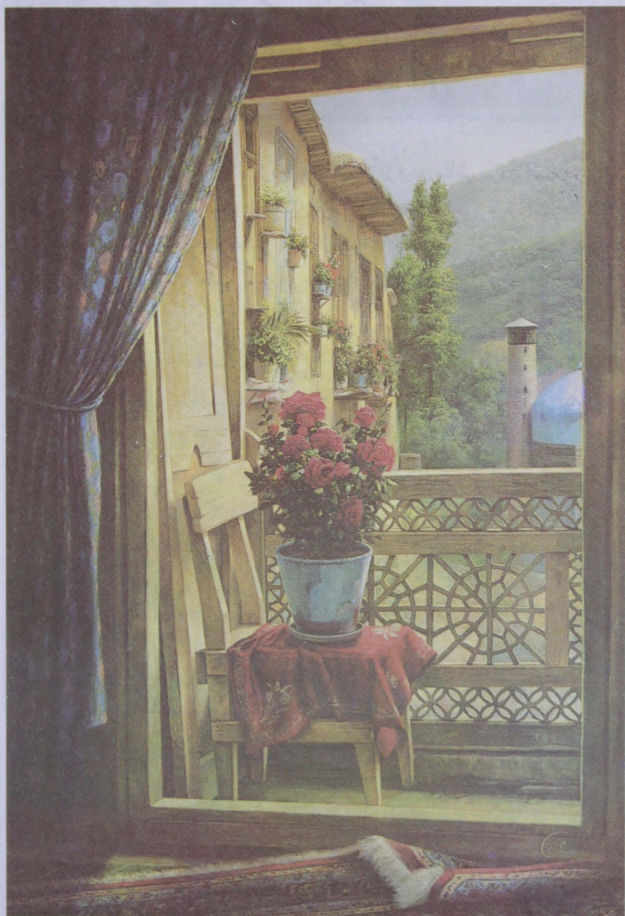
* اروپائیان به این علم، پرسپکتیو می‌گویند.

دس ششم

بارها، از پنجره به بیرون اطاق نگاه کرده‌اید و احتمالاً از دیدن مناظر بیرون لذت برده‌اید، وسایل کار خود را آماده کنید و از همین «چشم‌اندازها» طراحی کنید. منظره‌سازی در حقیقت، نقاشی کردن از طبیعت است. به مناظر زیر که توسط هنرمندان کشور عزیزمان نقاشی شده توجه و دقت کنید.

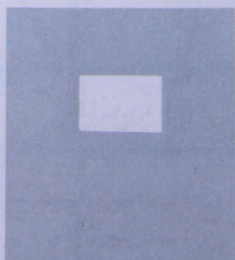

این نقاشی بخشی از چشم انداز شهر زیبای ماسوله را از پنجره اتاق نشان می‌دهد،
به زاویه مناسب، معماری و فضای آن دقت کنید.

اثر مهدی علی‌زاده هنرمند معاصر

می‌بینید که انتخاب زاویه مناسب از یک فضای زیبا، خیلی مهم است. برای این کار، بهتر است یک قطعه مقوّا را انتخاب کرده و داخل آنرا، با اندازه یک چهار ضلعی 2×3 سانتی متر خالی کنید، سپس از میان آن، منظره مقابل خود را نگاه کنید و یک قسمت را برای طراحی انتخاب کنید، به این وسیله ساده «منظره باب» می‌گویند.

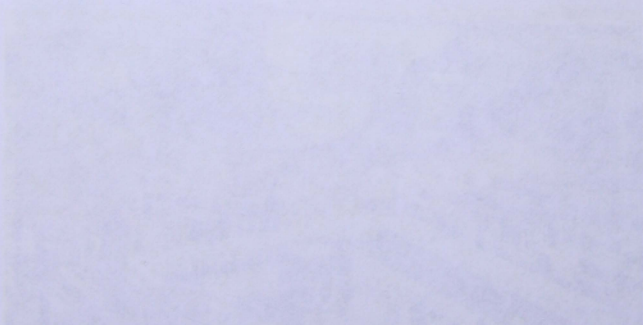
به خاطر داشته باشید که طراحی و نقاشی را باید از قسمت‌های عمده‌تر و بزرگ‌تر آغاز کنید و آنگاه به مسائل کوچک‌تر و جزئی‌تر بپردازید.

به مراحل طراحی این منظره توجه کنید. شما هم به همین ترتیب، از هر منظره‌ای که دوست دارید طراحی و منظره‌سازی کنید.

تابلو آبرنگ - اثر یدالله درخشانی

□ تمرین منزل

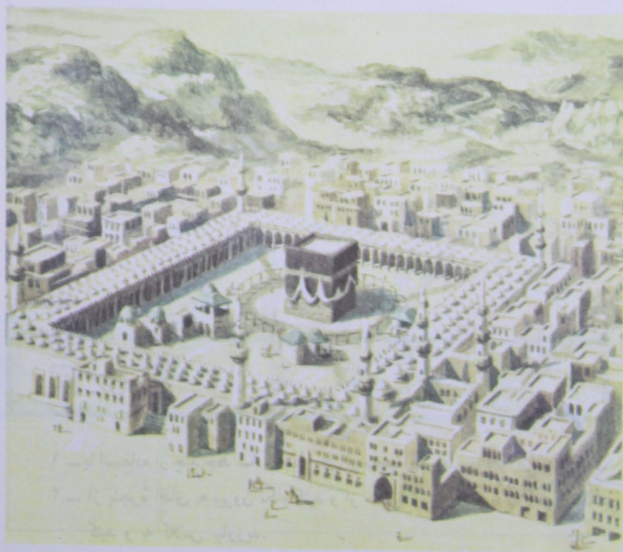
- ۱ - با استفاده از چند خط ساده، منظره‌ای از محیط اطراف خود را طراحی کنید.
- ۲ - از پنجره‌ اطاق به بیرون نگاه کنید و از منظره‌ روبروی خود طراحی و نقاشی کنید و به کلاس بیاورید.

درس پنجم

معماری از هنرهای مورد توجه انسان است. از زمانهای دور تا به امروز، انسان‌های خوب و هنرمند، بناهای بسیاری ساخته‌اند و در آنها، زندگی کرده‌اند.

خانه کعبه که مورد احترام همه مسلمانان است نیز نمونه‌ای از معماری بسیار ساده می‌باشد که به امر خداوند و به وسیله حضرت ابراهیم (ع) ساخته شده است.

شکل هندسی خانه کعبه، همانطور که از نام آن برمی‌آید مکعب می‌باشد نقاشی‌های بسیاری از خانه کعبه، در دوره‌های تاریخی مختلف ترسیم شده که نمونه‌ای از آن را می‌بینید:

در معماری ایرانی، بناها، دارای استحکام، زیبایی و ایمنی هستند، معماران سنتی ایران به شرایط اقلیمی و سادگی خانه توجه داشته‌اند.
به این نقاشی توجه کنید:

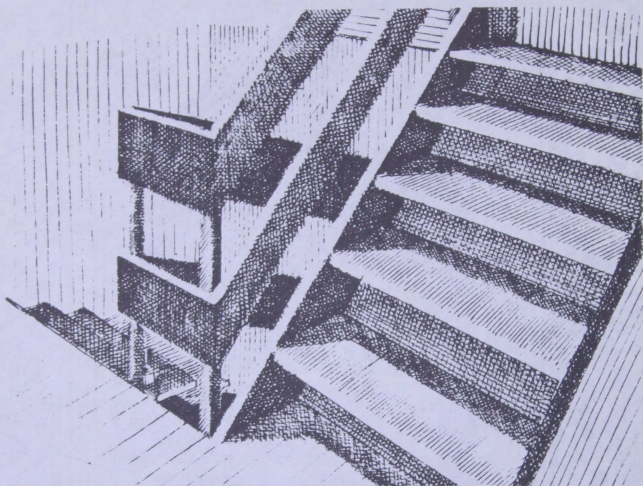

خانه روستایی - اثر محمدعلی کشاورز

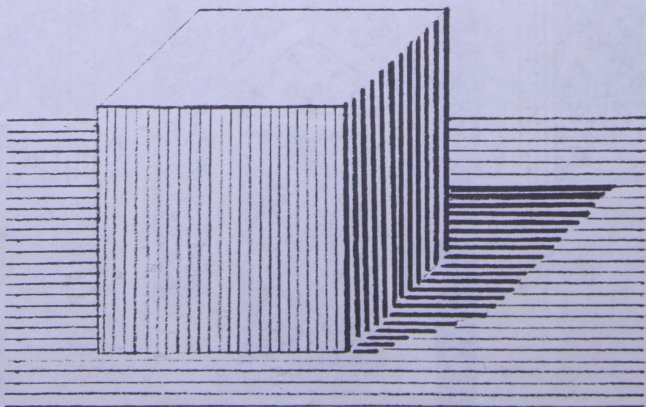

کاربرد عناصر نقاشی ایرانی را در این تابلو آبرنگ ببینید.

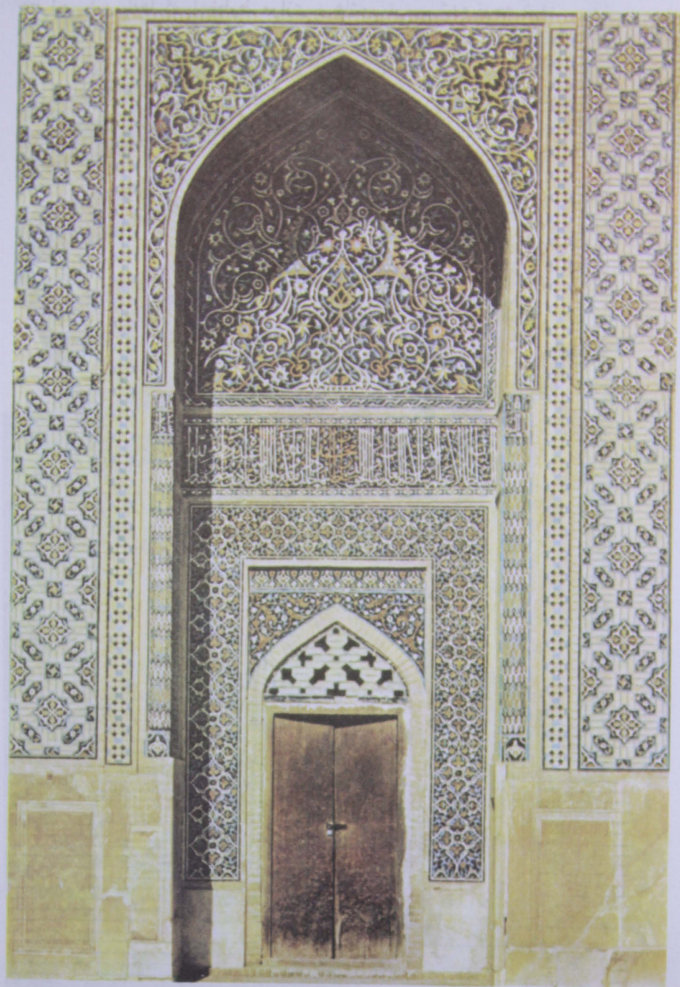
دانش‌آموزان نیز علاقه زیادی برای طراحی و نقاشی از خانه‌ها دارند. پله‌های خانه‌ها یکی از اجزاء معماری هستند که می‌توانند موضوع جالبی برای طراحی باشند. به طراحی این پله‌ها که با خطوط موازی و هاشور ترسیم شده توجه کنید:

مکعب را نیز می‌توان با استفاده از خطوط موازی نشان داد:

در معماری اسلامی ایران، مجموعه‌ای از هنرها، به کار گرفته می‌شود به تصاویر
آنها، با دقت نگاه کنید:

کاربرد هنرمندانه گلها و حجمهای آجری - سر درِ باغ ملی نیشابور - کار استاد محمدقاسم اخویان

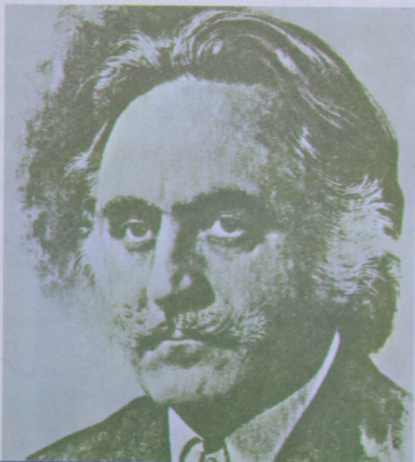
□ تیرن منزل

- ۱ - طرحی از یک ساختمان بکشید و آنرا رنگ آمیزی کنید.
- ۲ - با استفاده از مقوّا، یک خانه بسازید و به مدرسه بیاورید.

درس هشتم

استاد محمود فرشچیان در سال ۱۳۰۸ هجری شمسی در شهر هنرپرور اصفهان بدنیا آمد محیط سرشار از ذوق و هنر اصفهان، او را به شوق آورد تا به نقاشی روآور شود. او در هنرستان هنرهای زیبای اصفهان، از محضر استادانی بزرگ چون حاج میرزا آقا امامی و عیسی بهادری تعلیم گرفت. سپس مطالعه و جستجو و کار را برای ادامه هنر خویش آغاز کرد تا آنجا که تلاشهای وی، سبب باروری معیارهای هنری او و درخشش آنها در مقیاس جهانی شد.

استاد فرشچیان توانست نقاشی ایرانی* را در آثار بدیع خود ارائه نماید و رابطه این هنر را با مذهب و ادبیات و آداب و رسوم ما به نحو بسیار مطلوبی نشان دهد.

* اروپائیان به آن مینیاتور می گویند.

پیغمبر نوازی حضرت علی (ع) - اثر استاد فرشچیان

تداوم — اثر دیگری از استاد فرشچیان

قسمتی از تابلو معروف شکار - اثر استاد فرشچیان

□ تمرین منزل

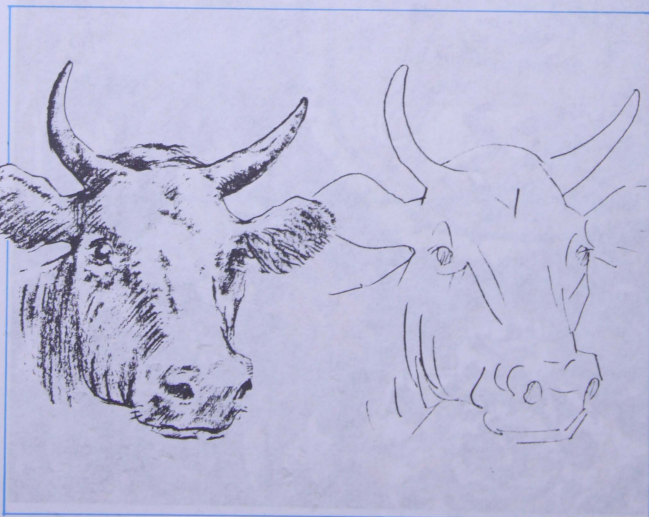
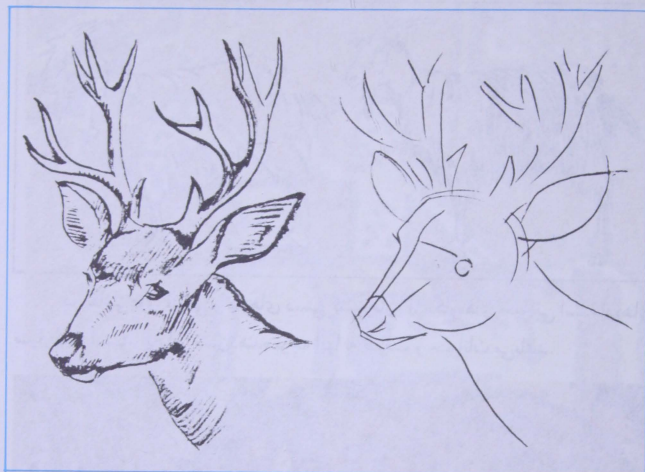
- ۱ - از یک نمونه نقاشی مینیاتور طراحی کنید.
- ۲ - با راهنمایی معلم هنر خود در مورد نقاشی های مینیاتور، مطلبی در حدود ده سطر تهیه و به کلاس بیاورید.

درس نهم

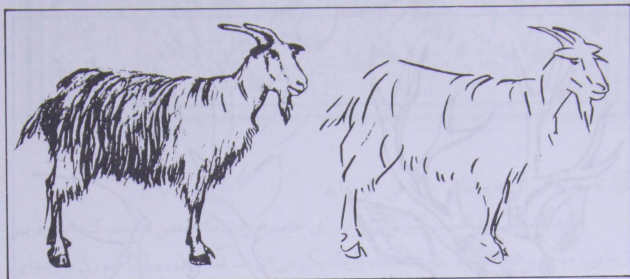
آیا تا به حال از حیوانات طراحی کرده‌اید؟
می‌دانید که حیوانات گوناگون، دارای خصوصیات مشخصی هستند که علاوه بر زیبایی، موجب شناخت و تفاوت آنها، با یکدیگر می‌شوند. شاخهای بلند گوزن و زیبایی چشمان آهو از جمله آنهاست.

برای شروع طراحی، همیشه از اشکال ساده هندسی استفاده کنید.
طراحی از سر حیوانات نیز با استفاده از اشکال هندسی، بر راحتی امکان پذیر است.

گوسفند و بز از حیوانات بسیار مفید هستند، از آنها طراحی کنید و طراحی خود را سایه روشن بزنید.

در نقاشی‌های قدیمی و هنرهای دستی کشورمان، از نگاره‌های حیوانی استفاده‌های بسیار شده است. این امر نشان‌دهنده توجه آنها به طبیعت و حیوانات می‌باشد.

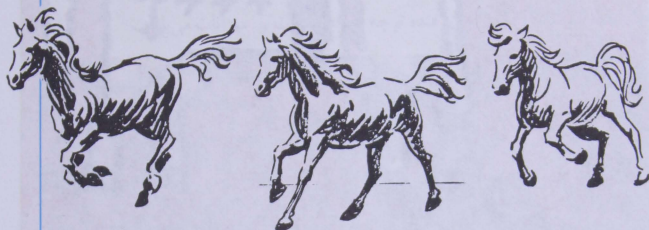
کاربرد نگاره‌های حیوانی در قالیهای روستایی ایران

□ تیرن‌نزل

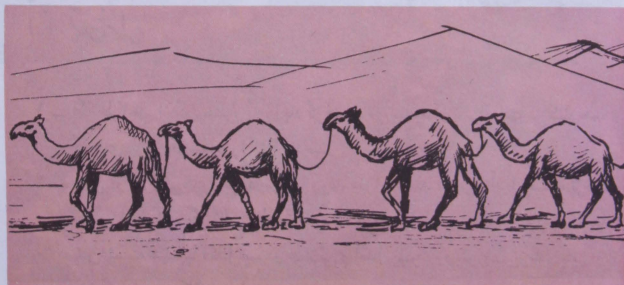
- ۱ - اگر طراحی از گوسفند و بُز را یاد گرفته‌اید می‌توانید از تکرار آنها در کنار هم، گله‌های بُز و گوسفند را نشان دهید.
- ۲ - یکی از طراحی‌های این درس را روی مقوا بکشید و روی آنرا چسب بزنید سپس از مواد دیگر نظیر قطعات خرد شده نخ یا پارچه، پنبه‌های گلوله شده یا شن شسته شده یا اکلیل پودر طلایی و امثال آنرا، رویش بریزید و پس از خشک شدن بکلاس بیاورید.

درس دهم

در درس گذشته متوجه شدید که میتوان با تکرار طراحی از بعضی حیوانات موضوعهای مناسب دیگری نیز ایجاد کرد.
به تکرار طرح اسب در حال حرکت توجه کنید.

و کاروان شترها ...
به کاروان شترها در این منظره نگاه کنید:

در این فرش نیز از نقوش حیوانی استفاده شده است:

برای ترسیم نقوش سنتی روی گلیم، ابتداء خانه‌های خالی کاغذ شطرنجی را با مداد علامت‌گذاری و آنگاه رنگ‌آمیزی کنید.

استاد فرشچیان نیز با تکرار طرح‌های حیوانی این اثر بدیع را بوجود آورده است.

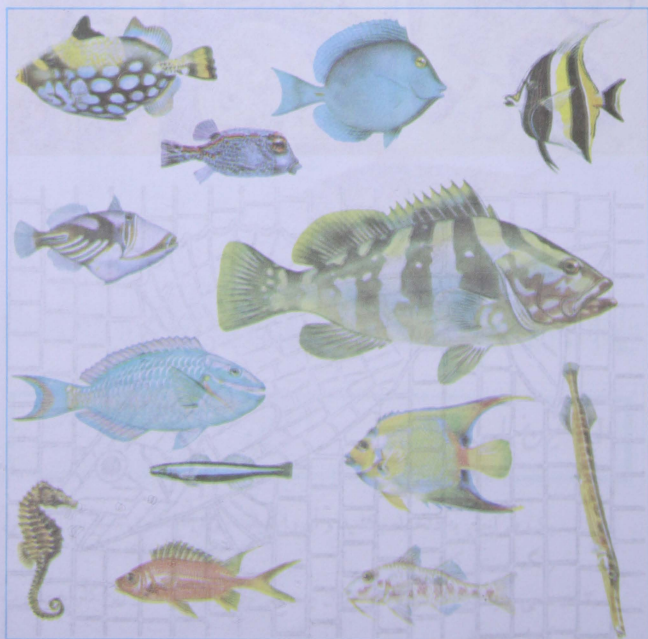

□ تمرین منزل

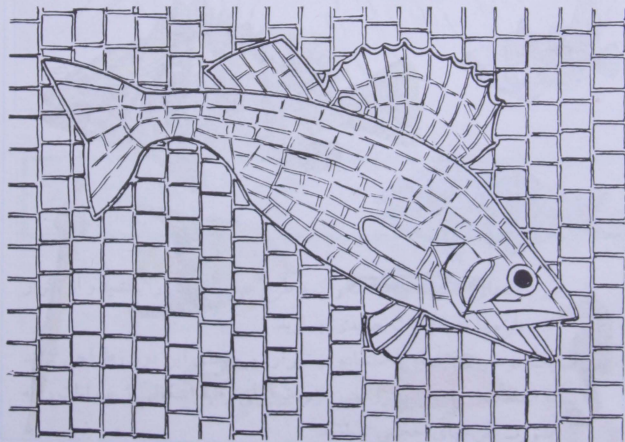
- ۱- در بافته‌های محلی خود جستجو کنید طرح حیوانات آنها را بکشید و از تکرار این طرحها موضوعات جدیدی بسازید.
- ۲- یک موضوع دلخواه با استفاده از تکرار تمرین‌های این درس طراحی کنید.
- ۳- با استفاده از سیم یا مفتول‌های فلزی نرم، می‌توانید اشکالی از حیوانات را به صورت طرح‌های حجمی بسازید.

درس یازدهم

در درسهای گذشته، طراحی و نقاشی بعضی از حیوانات را آموختید. ماهیها هم از جمله حیواناتی هستند که از زمانهای دور، مورد استفاده ما، قرار گرفته‌اند. شما هم از ماهیها طراحی کنید و آنها را رنگ بزنید. ماهی‌ها، در اندازه‌های مختلف و رنگهای گوناگون، دیده می‌شوند و در همه آنها، زیبایی و ظرافت و نظمی حیرت‌انگیز به چشم می‌خورد.

این ماهی‌ها با استفاده از سنگهای معمولی که با گواش و رنگ پلاستیک رنگ‌آمیزی شده‌اند، ساخته شده است.

طرح یک ماهی را بکشید. سپس پلاستیک جلد دفتر یا کیف چرمی ناصاف یا شانه‌ای را زیر کاغذ طراحی شده قرار دهید و با مداد رنگی یا مداد شمعی به آرامی روی کاغذ بکشید. خواهید دید پولکهای بدن ماهی، به سادگی روی کاغذ ظاهر می‌شود.

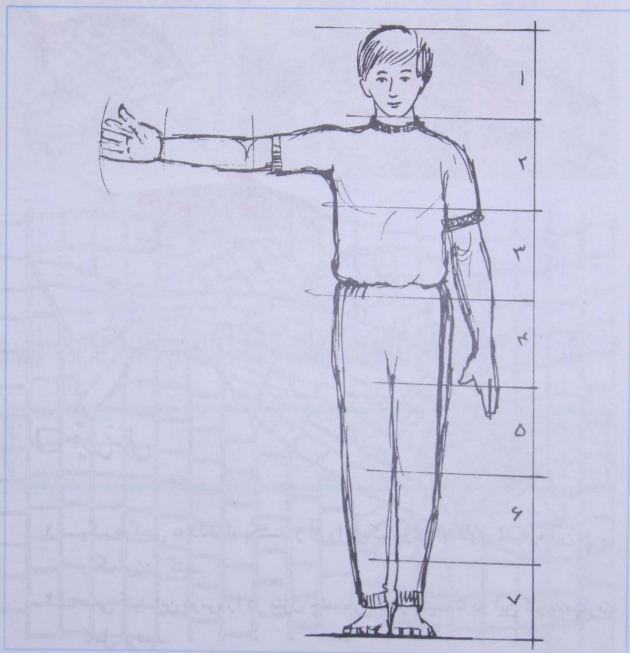
□ تمرین منزل

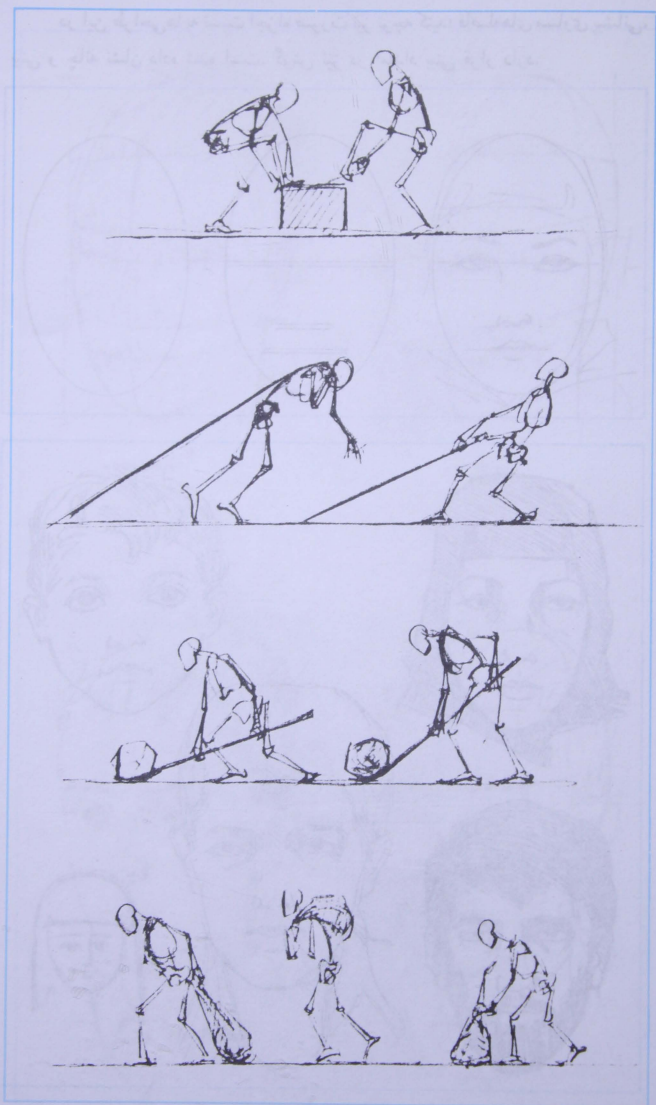
- ۱ - یک طراحی به دلخواه بکشید و آن را با یک روش ابتکاری شبیه به این درس رنگ آمیزی کنید.
- ۲ - سعی کنید این درس را در منزل چند بار تکرار کنید، تا در این کار به مهارت کامل برسید.

درس دوازدهم

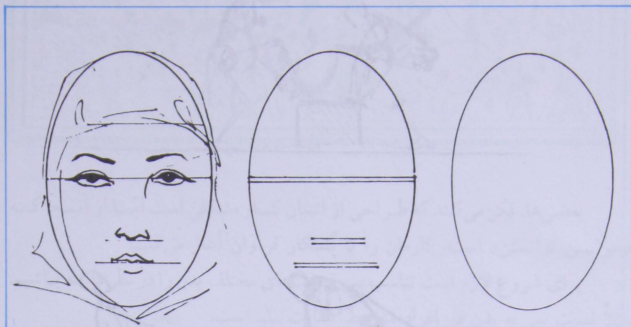
بعضی‌ها، فکر می‌کنند که طراحی از انسان کار مشکلی است اما از آنجا که «خواستن توانستن» است، کارمان را با پشتکار فراوان آغاز می‌کنیم:

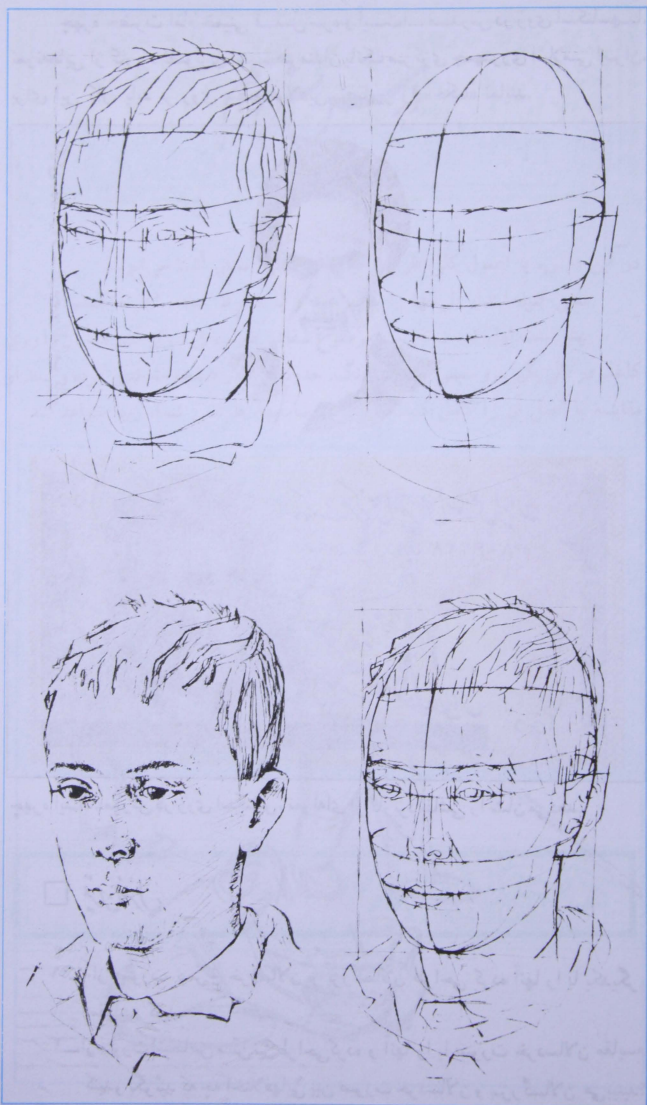
برای شروع لازم است تناسب بین قسمت‌های مختلف بدن را در نظر داشته باشیم. مثلاً نسبت سر به بدن در افراد متوسط القامت $\frac{1}{7}$ است.

در این طراحی‌ها به نسبت اجزاء صورت نیز توجه کنید: فاصله‌های مساوی پیشانی، بینی و چانه نشان داده شده است. گوش نیز در امتداد بینی قرار دارد.

چهره حضرت امام خمینی قدس سره و آیت... مدرس در روی اسکناسها، نمونه‌هایی از کاربرد تصویری است. هنرمندان بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، برای این کار، باید بر روی سطح فولادین، تصاویر را «حک» نمایند.

چهره آیت... مدرس در روی اسکناس، نمونه‌ای از کاربرد نقاشی را نشان می‌دهد.

□ تمرین منزل

- ۱ - از صورت نیم‌رخ خردسالان و بزرگسالان طراحی کرده آنها را با یکدیگر مقایسه کنید.
- ۲ - از صورت اشخاص مسن نیز طراحی کرده و آنها را با صورت خردسالان مقایسه کنید و بگوئید که چه اختلاف‌هایی بین صورت خردسالان و بزرگسالان می‌بینید؟

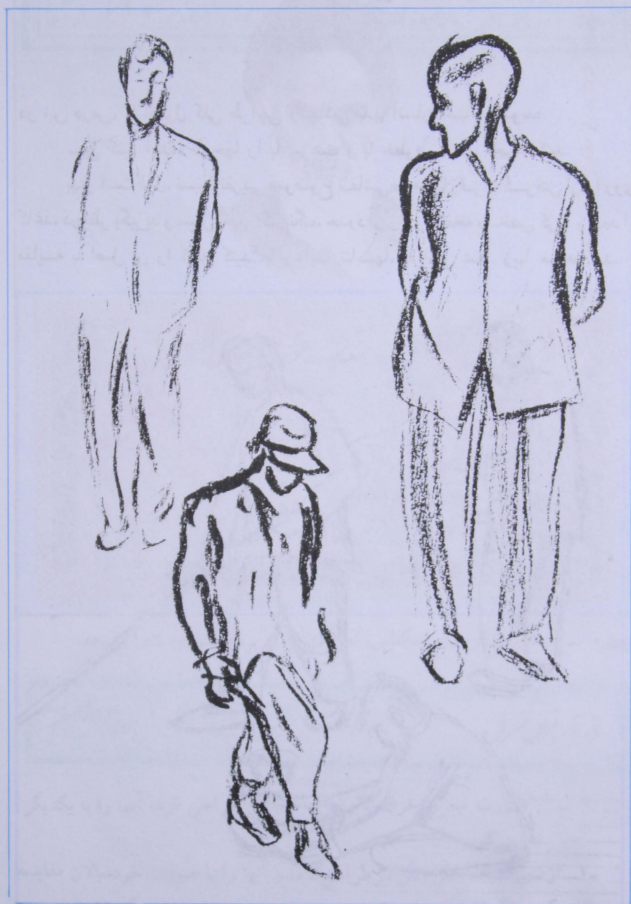
درس نهم

در این درس، با اصول کلی طراحی و نقاشی بدن انسان آشنا می‌شوید:
سعی کنید ابتداء طرحها را با سرعت و با خطوط ساده، اجراء کنید.
بهرتر است اول، نسبت تقریبی «موضوع نقاشی» و محل قرار گرفتن آن را روی کاغذ، در نظر بگیرید و سپس خیلی کم رنگ، حدود آن را در صفحه مشخص کرده و بعد از مقایسه با اصل آن را کامل کنید. با رعایت تناسبها، طراحی شما، زیبا خواهد شد.

توجه به جهت تابش نور و رعایت سایه روشن‌ها، استحکام و زیبایی طراحی را بیشتر می‌کند.

بهتر است با توجه به موضوع نقاشی و جهت تابش نور، از خطوط نازک و ضخیم برای قسمت‌های روشن و تیره استفاده کنید.

در نقاشی ایرانی (مینیاتور) استفاده از خطوط نازک و ضخیم را قلم‌گیری می‌گویند. به این نمونه نگاه کنید.

رضا عباسی یکی از استادان بزرگ نقاشی ایرانی است که در دوره صفویه با استفاده از همین خطوط، آثار زیبایی را بوجود آورده است.

□ تیرن منزل

دانش آموزی را در حال راه رفتن، ایستادن و نشستن طراحی کنید.

خوشنویسی

درس اول

پیش از ادامهٔ آموزش تعلیق، خوب است شما با دو نوع خوشنویسی به همایی نسخ
و «ثلث» آشنا شوید. از «نسخ» و «ثلث» برای خوشنویسی خطوط قرآنی استفاده
می‌شود. می‌دانید که در خط قرآنی، زبر و زیر پیش (سِو) که مشخص‌کنندهٔ صداها
هستند، تماماً بر روی حروف قرار داشته‌باشند. زمانی که ایرانیان اسلام‌پذیر
خط قرآنی نیز همراه آن به ایران آمد. خوب است بدانید که اولین قرائنها در اسلام با خط
بنام «کوفی» نوشته شده‌اند.

هنرمندی بنام «ابن مقفله شیرازی» در قرن سوم هجری «نسخ» و «ثلث» را
از «کوفی» استخراج نمود. پس از وی هنرمندان بسیاری در زیباتر نمودن آنها
کوشش کردند تا «نسخ» و «ثلث» به شکل امروزی به دست ما رسیده است. چون خوانند
و نوشتن «نسخ» نسبت به کوفی به هم ساده‌تر و به هم سریع‌تر می‌گرفت خیلی زود آن
جای آنرا بگیرد و از آن پس قرائنها با «نسخ» نوشته شد. امروزه هم از این نوع

خوشنویسی برای نوشتن قرآن استفاده می شود.

از «میرزا احمد نیریزی» می توان به عنوان بزرگترین نسخ نویس ایرانی نام

برد. این هنرمند بزرگ در اواخر قرن یازدهم می رست تعداد بسیاری قرآن را

قطعه خوشنویسی نسخ - اثر میرزا احمد نیریزی هنرمند دوره صفوی

با خط زیبای خود یادگار گذاشته است که در ردیف بهترین آثار هنر خوشنویسی شایسته
 از خوشنویسی «ثلث» بیشتر عنوان ترمین و به وجود آوردن شکلهای زیبای
 شده است. بخصوص ابی ترمین سردر مساجد و مکانهای زیارتی در کاشیکاریها
 نوع خوشنویسی را به کار گرفته اند.

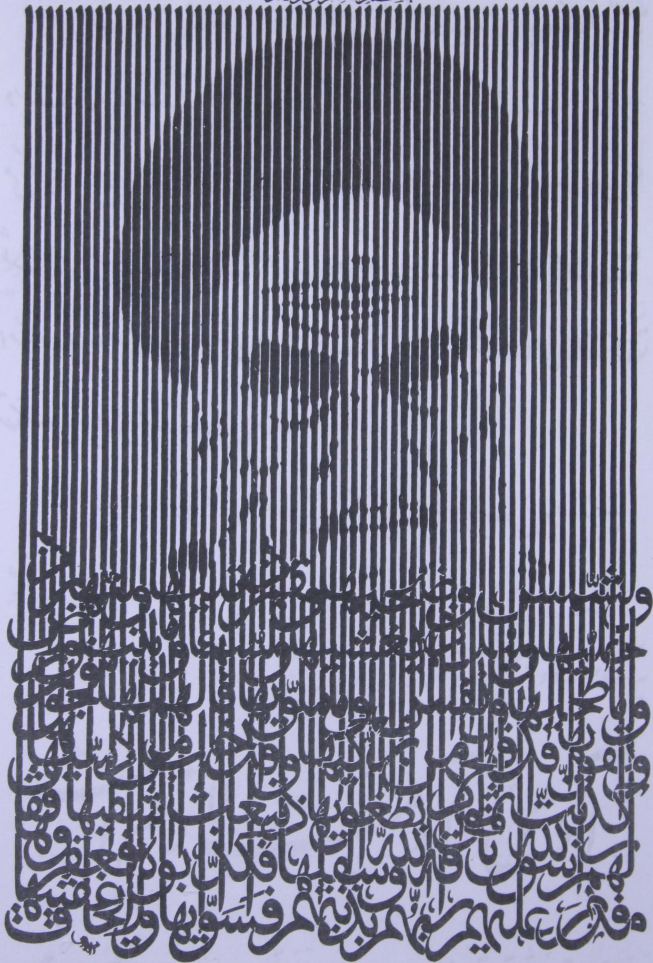

کاربرد خوشنویسی ثلث در کتیبه نگاری بناهای اسلامی

چون محمد متوج بورد و در حرم
شفیع و مستغنی

شهادت مع محفل کبریا
شهادت مع محفل کبریا

فلا اله الا الله
فلا اله الا الله

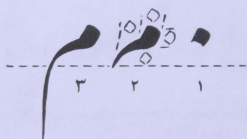
این تصویر را آقای نصرالله افجه‌ای با استفاده از حروف «الف» و «لام» سوره شمس ساخته است.

در «ثلث» برای به‌جود آوردن نیای بیشتر، کلماتِ اَصْل حبله کائار و هی
 و پشت سر هم نوشته نمی‌شوند. در صورتیکه در «نسخ» کلمات به صورت دیف قرار
 می‌گیرند. به این جهت حذف کردن «ثلث» مکتب از «نسخ» می‌باشد. از هنرمندان بزرگ
 ثلث نویس می‌توان «یا قوت مستعصمی» نام برد که در حدود قرن ششم و هفتم می‌زیست
 امروزه هم از ثلث برای نوشتن آیه های قرآنی رومی کاشکارهای مکانهای
 مقدس و زیارتی استفاده می‌شود.

تمرین: از روی متن درس اول یک بار با خود نویس یاد آذنبوسید.

درس دوم

آیا حرکت‌های مختلف حرف «م» را به یاد دارید؟ اگر یادتان نیست شکل زیر توجه کنید؛

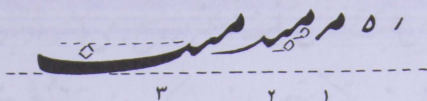

در مشق زیر دو نوع اتصال «م» به حروف دیگر وجود دارد. بهتر است ابتدا توجه به آنها توجه و دقت کنید و آنگاه از روی آن بنویسید:

آدمی آدمیت لازم است

معلم به هر طریقی نوشتن اتصال «می» را روی تخته سیاه برایتان توضیح می‌دهد. برای نوشتن «م» در اتصال «میت» ابتدا یک عرض قلم را به صورت میل روی

کاغذ بگذارید پس مُطابّق شکل بانوک قلم روی آن بنماید ایه امی را رسم کنید :
حرکت سوم را بانوک سمت راست قلم ادامه دهید پس «ت» را به آن وصل کنید

□ تیرن منزل

- ۱- هر شب دو بار سرشقی این درس را بنویسید .
از این سطرهایی که نوشته اید آنرا که از همه بهتر است انتخاب برای جلسه بعدی منبر خوشنویسی به کلاس بیاورید و به معلم خود نشان دهید .
- ۲- سطر زیر به صورت خط زیر نوشته شده است . شما آنرا با قلم نی به صورت خط دشت بنویسید .

بدن مایه ورزش ساز دارد

درس سوم

تمرین : از روی سرمشق زیر چند بار در کلاس بنویسید :

ره امروز را بسیار فردا

برای نوشتن کلمه «سپار» ابتدا یک عرض قلم را به صورت یایل روی کاغذ بکشید و بانوک سمت راست قلم ننهد ایره ای دور آن بکشید :

۵ /

از وسط عرض قلمی که نوشته اید یک خط را به نام بانوک سمت راست قلم به شکل زیر رسم کنید

۵ م

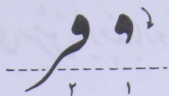
حالا کشیده «س» را روی خط را به نام بانوک سمت راست قلم و دو نقطه کودمی بنویسید :

م م

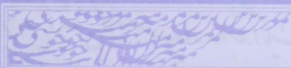
در انتهای کشیده اتصال «با» را به طریق زیر به کشیده «س» وصل کنید:

به مراحل نوشتن اتصال «فر» توجه کنید:

دقت کنید که باید بین «سر» ف و حرکت زیر آن حدود یک عرض قلم فاصله باشد.

□ تمرین منزل

۱- از روی سرمشق این درس هر شب دوبار بنویسید.

۲- متن زیر را با خود نویس باید ادیک بار به صورت خط زیر بنویسید:

بدان ای عزیز که رنج مردم در سپهر است:

از وقت، پیش می‌خواهند.

از قیمت، پیش می‌خواهند.

و آن دیگران را از آن خویش می‌خواهند!

«خواجہ عبداللہ انصاری»

دس‌ه‌م‌پ‌م

از روی کلمات زیر چند بار بنویسید اسکالهای خود را بارها بنمایید معلم هر برخط

سازید:

ک‌ت‌ی‌ه‌، د‌و‌س‌ت‌ی‌

برای نوشتن کلمه «ک‌ت‌ی‌ه‌» ابتدا با یک نقطه فاصله از خط زمینه، اتصال «با» را بنویسید
سعی کنید طول بند می «الف» در اینجا یک نقطه کوتاه تر از اندازه معمولی آن باشد

ک‌ت‌ی‌ه‌

حالا بانوک سمت است قلم دندان «ک» را مانند شکل زیر بنویسید پس «ه» را به آن

وصل کنید:

ک‌ت‌ی‌ه‌ ک‌ت‌ی‌ه‌ ک‌ت‌ی‌ه‌

۴ ۳ ۲ ۱

بطوریکه می‌بینید انتهای «ه» باید به خط زمینه برسد.

به مراحل نوشتن اتصال «ستی» در کلمه «دوستی» توجه کنید:

سی

تمرین: سرشق زیر را چند بار در کلاس بنویسید:

کلمتیه بر دوستی دهر کن

برای نوشتن کلمه «کن» به طریق زیر عمل کنید:

ک م ن

□ تمرین منزل

۱- از روی سرشق درس هر شب دوبار بنویسید.

۲- سطر زیر با خود نویس نوشته شده است. شما آن را با قلم فی به صورت خط شست
بنویسید و به کلاس بیاورید.

تا پای بود ره ادب میرد

نقاشی خطی - اثر جلیل رسولی هنرمند معاصر

درس پنجم

تمرین : از روی سرشق زیرچند بار در کلاس بنویسید :

اکنه جاویدمبانشید است

برای نوشتن اتصال «کنه» در کلمه «اکنه» مراحل زیر را بنویسید :

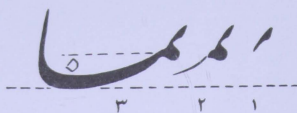
۱ ۲ ۳
ب ا ل ه ک ن ه

اتصال «جا» در کلمه «جاوید» با دو حرکت قلم نوشته می شود. ابتدای آن با یک سمت است قلم و حرکت دوم با استفاده از تمام پهنای قلم می باشد :

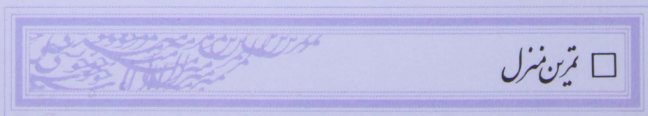
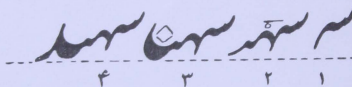
۱ ۲ ۳ ۴ ۵
ح ا

توجه کنید که بین «الف» و «ج» باید حدود یک عرض قلم فاصله باشد.

به مراحل نوشتن اتصال «بب» در کلمه «بماند» توجه کنید :

کلمه «شید» را به طریق زیر بنویسید :

سرسن این درس را هر شب دوبار بنویسید .

سرود ملی جمهوری اسلامی ایران

سرزدار افق، مهر خاوران فروغ دیده حق باوران

بهمن، بنیاد ایمان است

پایت ای امام

استقلال آزادی نقش جان است

شهیدان بچیده در گوش زمان ضیاء دامن

پاینده مانی و جاودان

جمهوری اسلامی ایران

شابک ۹۶۴-۰۵-۰۰۴۱-۰

9 789640 500415

بهای فروش در سراسر کشور ۳۵۰۰ ریال - ۱۳۹۱